

כשהפוליטי זולג למכון

ירון טלינגר, BPT, MA^{2,1}

¹ חבר ועדת האתיקה של הפיזיותרפיסטים בישראל

² רכז תחום אתיקה מקצועית של הפיזיותרפיסטים במכבי שירותי בריאות

(אולימפיאדה לאנשים עם מוגבלות) של המדינה במימון המכון.

ג'ון נהנה מן החיבור לקהילתו, והוא מאמין בחובתו לתרום לקידום החברה. הוא אומר תמיד לצוות המכון: "אל תשאלו מה מחוז טלסה עשה למעננו - חשבו איך אנחנו, כפיזיותרפיסטים וכצוות מקצועי, יכולים לתרום לתושבי המחוז".

העשייה הרבה של ג'ון ושל צוות המכון הקנתה למכון "פיזיוקליניק פלוס" הכרה והערכה בזכות הידע, המקצועיות, המומחיות והנכונות לתרום לכל עניין, גם מחוץ לחדר הטיפולים, וג'ון הוא דמות מוערכת מאוד בקרב הקהילה באזור.

ג'ון הוא רפובליקני בהשקפותיו. הוא דוגל בחירויות הפרט, בקפיטליזם ובתחרות בריאה בשוק החופשי, ולכן הוא בחר להקים מכון עצמאי ולא לעבוד כשכיר - הוא מאמין שכך הוא יכול לתרום ולהביא לידי ביטוי מיטבי את היתרונות שלו ושל צוות המכון.

ג'ון נבחר לחבר מועצה מטעם המפלגה הרפובליקנית במחוז טלסה, והוא מקדם במחוז תוכניות הנגשה עבור בעלי מוגבלויות ותוכניות לקידום הבריאות והרפואה המונעת בקהילה ועוד.

הודות לתמיכתו במפלגה הרפובליקנית, הצליח ג'ון לגייס לאורך השנים כסף ומשאבים רבים עבור פרויקטים של קידום בריאות ורווחה גופנית ונפשית לתושבי מחוז טלסה. כשצריך עזרה רפואית, או סיוע לקיים אירוע קידום בריאות או כל פעילות מיטיבה אחרת, ג'ון יודע שיש לו על מי לסמוך במפלגה. ג'ון אינו מסתיר את תפיסת עולמו ופועל מתוך תחושת

כפיזיותרפיסטים, אנו שואפים להעניק את הטיפול המקצועי הטוב ביותר לכל מטופל באשר הוא. כמו כן, אנו שואפים לגלות מעורבות בחברה, ולתרום מן הידע והיכולות שלנו למען הקהילה.

ואולם לעיתים נוצר מתח בין שתי השאיפות הללו, חשבו על המקרה שלפניכם:

ג'ון הוא פיזיותרפיסט ותיק ממחוז טלסה שבמדינת אוקלהומה, ארצות הברית. במשך 40 שנות עבודתו הוא התמקצע והוא בעל תעודת מומחה קליני בארצות הברית והפך לבר סמכא בתחום האורתופדיה.

לפני כ-30 שנה הקים ג'ון את "פיזיוקליניק פלוס", מכון פיזיותרפיה מצליח שמעסיק כיום 20 פיזיותרפיסטים. צוות הפיזיותרפיסטים בראשות ג'ון משתלם ומתעדכן ללא הפסק מבחינה מקצועית. ג'ון מעודד מאוד את הצוות להתמקצע כדי להיות "הכי טובים למען תושבי המחוז שלנו".

מתוך מחויבות למצוינות קלינית מקצועית ורצון לתרום לרווחת הקהילה המקומית בטלסה, ג'ון מעודד את צוות המכון לתרום למקצוע ולציבור במגוון דרכים:

- ◆ צוות המכון מדריך סטודנטים לפיזיותרפיה שלומדים בפקולטה שבאוניברסיטה הסמוכה;
- ◆ ג'ון משלם לפיזיותרפיסט מן הצוות עבור סיוע לנבחרת הפוטבול של המחוז;
- ◆ מכון הפיזיותרפיה מממן הרצאות שנתיות על ידי פיזיותרפיסטים מצוות המכון, בעלי ידע בגריאטריה, למטפלים ולמטופלים במוסדות סיעודיים;
- ◆ פיזיותרפיסטים מן המכון שיש להם רקע בטיפול בנכויות תומכים מקצועית בתחרויות ה"ספיישל אולימפיקס"

הפעולה הארוך והפורה בין המועמד למכון ולציבור. הפליירים עם לוגו מכון הפיזיותרפיה חולקו בכניסה למכון, הונחו באולם ההמתנה לטיפולים וגם על כל שולחן בחדרי הטיפולים. ג'ון ביקש מן המטפלים לתת פלייר לכל מטופל בסיום הטיפול.

◆ ג'ון הדביק על החלוק שלו מדבקה שכתוב בה: "גם אני תומך במועמד הרפובליקני - שאל אותי למה" וג'ון גם פנה לשאר הצוות וביקש מהם להדביק מדבקה כזאת על חלוקם.

◆ בכניסה למכון תלה ג'ון מודעת תמיכה במועמד שלו, המפרטת את הסיבות לבחור בו, בשמו ובשם צוות המכון כולו.

◆ לקראת הרצאות לקהל הרחב בנושאי בריאות שמכון הפיזיותרפיה מממן ונתנו מרצים מהמכון, הנחה ג'ון את המרצים להודות לנציג המפלגה על עזרתו בקיום האירוע ולציין את שיתוף הפעולה הפורה ביניהם לאורך השנים.

◆ בקבוצת הווטסאפ של צוות הפיזיותרפיה כתב ג'ון כך: "כולנו אנשי מקצוע מוערכים, והמטופלים שלנו מקשיבים מעריכים את דעתנו ואת המלצותינו - אני מעריך ומוקיר כל אחד ואחת מכם, ולכן מבקש מכם להקדיש בסיום הטיפול דקה אחת כדי לגייס ולשכנע את המטופל להצביע למועמד הנכון - זו ההזדמנות שלנו לרתום את המוניטין שלנו למען העשייה החיובית של המכון בשותפות הפורה רבת השנים עם המפלגה הרפובליקנית". וכשחבר לצוות המכון הגיב בווטסאפ: "האם אנחנו לא מחדירים כאן יותר מדי את הפוליטיקה לחדר הטיפולים?" ענה ג'ון באימוג'י קורץ: "כעת אני מבין באיזה צד פוליטי אתה נמצא".

למחרת בבוקר חלקו ג'יל ורייצ'ל חברי צוות המכון במטבחון את מחשבותיהן על הבקשות של ג'ון. רייצ'ל אמרה לג'יל שהיא ממש מעריכה את ג'ון כמנהל, כאדם וכמקצוען ורוצה לעזור, אבל התהה: "האם הוא לא מגזים במאמציו להוביל את המטופלים ואותנו אל הפתק הנכון בקלפי?"

הדילמה: האם התנהגותו של ג'ון היא התנהגות ראויה והולמת שכן הוא פועל בשקיפות ומגלה מעורבות חברתית ורצון להתנדב ולהשפיע על המצב החברתי פוליטי, או שהיא אינה

שליחות ומתוך הכרת תודה למפלגה שתומכת בפעולותיו במחוז; ולקראת הבחירות לנשיאות ארצות הברית, ג'ון אף התגייס למען המפלגה.

כמה חודשים לפני פתיחת המירוץ לנשיאות הגיע איש עסקים למחוז והכריז שיקים קניון חדש על שטח שהיה מיועד למגרש ספורט קהילתי. ג'ון הוביל את המחאה הציבורית עם הקהילה המקומית נגד איש העסקים, בנימוק שכבר קיים במחוז קניון גדול ולעומת זאת חסרים שטחים המיועדים לפעילויות ספורט לחובבים.

בהמשך התברר שאיש העסקים הזה מקושר למפלגה הדמוקרטית ותורם לה.

לאחר האירוע הזה הרבה ג'ון לדון עם צוות הפיזיותרפיסטים שלו ועם מטופליו על תוכנית הבנייה המנוגדת לצורכי הקהילה, שאותה כינה "רמיסה דמוקרטית", והדגיש את "האדישות והניטוח השוררים במפלגה הדמוקרטית כלפי התושבים".

הפעולות שנקט ג'ון כדי לבטא את עמדתו הפוליטית ואת תמיכתו במפלגה הרפובליקנית:

◆ בישיבת הצוות שלרוב מוקדשת לדיונים מקצועיים על טיפול במטופלים מורכבים הציג ג'ון בגלוי הן את תפיסת עולמו והן את הראייה האסטרטגית שלו. הוא נימק את התמיכה שלו במועמד הרפובליקני בדאגה לטובת בריאות תושבי המחוז כך:

"אנחנו מטפלים באהבה בכל אדם ומקפידים להיות הכי מקצועיים והכי טובים בשביל כל מי שצריך אותנו, בלי קשר לדעותיו", הדגיש ג'ון, "ויחד עם זאת, אנו אזרחים פעילים ואקטיביים וצריכים להשמיע את קולנו - ואני, כמנהל והבעלים של מכון הפיזיותרפיה שלנו, מביע את דעתי בגלוי, ותומך במי שמסייע לנו כבר שנים לפעול לטובת הציבור. דעו לכם שכולנו, כצוות המכון וכתושבי המחוז, חייבים להודות לרפובליקנים ולנציגם על שנים רבות של תמיכה, וזו העת להוקיר תודה. אני מצפה מכם לשיתוף פעולה".

◆ כבעלים של מכון הפיזיותרפיה ג'ון הדפיס פליירים עם הלוגו של המכון אשר קוראים לבחור במועמד הרפובליקני, ומתארים את הפעולות שעשה לטובת הציבור ואת שיתוף

ראויה כי הוא מנצל את תפקידו ואת המעמד המקצועי שלו ושל צוותו להפצת עמדתו הפוליטית?

דיון:

הערכים האתיים העולים מתוך הדילמה הם:

- ◆ מעורבות חברתית והתנדבות;
- ◆ יושר יושרה ואמירת אמת;
- ◆ הטבה למטופל;
- ◆ מקצוענות;
- ◆ הימנעות מניגוד עניינים;
- ◆ שמירה על אקלים מקצועי אתי.

תפיסת הפעילות של ג'ון כראויה מתבססת על הערכים

והעקרונות הבאים:

- ◆ מעורבות חברתית והתנדבות
- מעורבות חברתית, התנדבות ופעילות חיובית לטובת האחר הן ערך עליון בחיי כל חברה. אדם המעניק מעצמו למען האחר ולמען החברה ראוי לכל שבח.

מתוך הקוד האתי:

1. "הפיזיותרפיסט ישאף לקדם ערכי בריאות בקרב האוכלוסייה ויתרום מהידע שלו בתחום בריאות הציבור הקשור למקצועו";
2. "הפיזיותרפיסט ישאף לקדם תחומים חדשים לשיפור בריאות הציבור ורווחתו";
3. "הפיזיותרפיסט יקדם ויטמיע את חשיבות הפעילות הגופנית ותנועה למטופלים ולציבור הרחב".

ג'ון וצוותו מכון הפיזיותרפיה פועלים בצורה מרשימה במגוון רחב של פעולות לטובת החלשים בקהילה שלהם, לטובת תושבי עירם ואף לטובת דור העתיד של הפיזיותרפיסטים הלומדים בסמיכות למכון הפיזיותרפיה.

גם המניע של ג'ון לפעילות הפוליטית ולאקטיביזם הוא חיובי - הרצון להשפיע לטובה ולהיטיב, פוליטית וחברתית, והיכולת לקדם פעילות חיובית באמצעות עשייה פוליטית.

◆ יושר יושרה ואמירת אמת בגלוי

להלן ציטוט מתוך הקוד האתי של מקצוע הפיזיותרפיה המצדד בעשייה מתוך יושר אישי ואמירת אמת בגלוי:

"אדם ישר הוא זה הדובר אמת ופועל בתום לב. אדם שנוהג ביושרה מתקיימת אצלו הלימה בין מחשבותיו, אמירותיו ומעשיו, אלה משרים אמינות ומעוררים אמון בלב הסובבים".

ג'ון פועל ממניעים גלויים ואינו מסתיר את אמונתו. הוא גם פועל מתוך תפיסה אמיתית שמעשיו נועדו למען הציבור. אין חולק על האותנטיות של ג'ון, ויש להעריך את רצונו הכן לקדם את השקפתו הפוליטית שתביא לתפיסת עולמו טוב.

תפיסת הפעילות של ג'ון כבלתי ראויה מתבססת על הערכים

והעקרונות הבאים:

- ◆ הטבה למטופל ומקצוענות

להלן ציטוטים מתוך הקוד האתי של מקצוע הפיזיותרפיה התומכים בעשייה מקצועית שהיא לטובת המטופל בלבד:

1. "הפיזיותרפיסט יתנהל באופן מכובד, ישמור על כללי התנהגות נאותים ולבוש הולם, כולל ענידת תג זיהוי, בהתאם לסטנדרטים המקובלים במקום עבודתו";
2. "הטבה - (beneficence)" מטפל חייב להשתמש בכל הידע לנקוט את כל האמצעים העומדים לרשותו כדי להביא לכך שההשלכות של מעשיו והתערבותו הקליני תהיינה למען טובתו המרבית של המטופל";
3. "מקצוענות - (professionalism)" מיומנויות, שיפוט נכון והתנהגות אתית, המצופים מאדם שאומן להיות בעל מקצוע טוב השואף ללמוד ולחקור".

כפיזיותרפיסטים, אנו פוגשים במטופלים ברגעים של קושי תפקודי, של כאב ושל חשש מן הבאות.

בצד הידע המקצועי הקליני, אנו מצופים להפגין בחדר הטיפול יכולות של הקשבה, של אמפטיה ורגישות, שיאפשרו לתהליך הטיפול להיות תומך וחיובי ויסייעו למטופל להירתם למאמץ שיידרש ממנו. בכך אנו מיישמים את חובתנו האתית להיטיב עם המטופל ומביאים לידי ביטוי את המקצוענות שלנו בתחום מיומנויות התקשורת.

השיח עם המטופל חייב להתמקד במטופל עצמו, במה שנדרש כדי שיתקדם - ובכלים העומדים לרשותנו כדי לסייע לו. לפיכך יש להקפיד שהמרחב הטיפולי שלנו יהיה חף מדיונים,

במקום עבודתו".

התנהלות מכבדת כלפי קולגות, ובוודאי כלפי העובדים הכפופים אלינו, היא תנאי בסיסי ליצירת אקלים מקצועי תקין במקום העבודה. קולגות ועובדים שמרגישים שמכבדים אותם ומאפשרים להם לפעול בהתאם לידע ולמיומנות שלהם יוכלו למצות את מגוון היכולות שלהם לטובת המטופלים.

ההתנהגות של ג'ון יצרה לחץ גדל והולך על צוות הפיזיו-תרפיסטים לפעול שלא בהתאם לתפיסת העולם המקצועית/פוליטית שלהם - ג'ון ביקש, שיכנע, ופעל באגרסיביות כדי לגרום לקולגות ולכפופים לו לעשות פעולות החורגות מהחשיבה הקלינית והעבודה הקלינית המצופה מהם. התנהגות כזאת יוצרת מצוקה אתית שבה העובד חש מחויב לפעול בניגוד לדעותיו ותפיסתו המקצועית/פוליטית רק בגלל לחץ המופעל עליו על ידי הסמכות שמעליו. מצוקה אתית גורמת לשחיקה מקצועית ויש להימנע ממנה.

ובשולי הדברים -

תיאור המקרה נכתב במכוון על סיטואציה המתרחשת הרחק מישראל, וזאת מתוך רצון לאפשר חשיבה פתוחה על הנושאים שעולים בו. עם זאת, הקשר לימינו קיים ומובן. אנו נמצאים בתקופה שבה השיח הציבורי מלווה בדיונים, במחלוקות ובמתחים חברתיים ציבוריים בנושאי פוליטיקה, משפט, ממשל, ביטחון, ועוד.

החשיבות הטמונה בחופש הביטוי ובחופש המחשבה והדעה אינה נתונה במחלוקת. יש לכבד ולאפשר לכל אדם להחזיק בדעות ותפיסות עולם משלו.

החשיבות שיש ביכולת להשפיע ולהביע דעות בחיים האזרחיים איננה נתונה במחלוקת. יש לכבד ולעודד פעילות אזרחית במסגרת כללי המשחק הדמוקרטי.

יחד עם זאת, עלינו לשמור את מרחבי העבודה, הסביבה הטיפולית, האינטראקציות הטיפוליות ותדמית המקצוע נקיים מכל שיקול לא מקצועי, ויכוח אדיאלוגי או פוליטי ומוקדשים לריפוי ולקידום המטופל.

מוזיכוחים ומעמדות אישיות בנושאים שאינם קשורים במטופל או בידע הנדרש כדי לעזור לו.

במקרה המתואר כאן ג'ון מכניס לאינטראקציה בין המטפלים למטופליהם ולחלל הטיפול נושאים שאינם מסייעים למטופל או לבריאותו. וניצל את התקשורת החשובה של הפיזיותרפיסטים עם המטופלים לנושאים שהם באופן מובהק לא לטובת המטופל.

הפיכת המטופל לקהל שבוי כדי לחשוף אותו לדעות או למסרים שאינם קשורים בטיפול המקצועי ואינם נוגעים לקידום בריאותו היא פעולה פסולה. הדבר נעשה בין היתר בפעולות האלה: הדבקת מדבקה המביעה עמדה פוליטית על חלוק המטפל; חלוקת פלייר למטופל בסיום הטיפול; ניצול רגעי הסיום של הטיפול כדי לשכנע את המטופל לתמוך בעמדה פוליטית.

◆ הימנעות מניגוד עניינים

להלן ציטוט מתוך הקוד האתי של מקצוע הפיזיותרפיה השולל עבודה במצב ניגוד עניינים בעבודת הפיזיותרפיסט:
"הפיזיותרפיסט יימנע ממצבי ניגוד עניינים והתנגשות בין אינטרסים מקצועיים לאחרים. עולה מכך שהפיזיותרפיסט לא יקבל טובות הנאה בעבור שירותי פיזיותרפיה".

מצב של ניגוד עניינים פוגע ביכולתו של המטפל להכריע אך ורק לטובת המטופל. במצבי ניגוד עניינים שיקול הדעת מוטה ואובדת היכולת לפעול מתוך מערך שיקולים מקצועיים גרידא. בתחילת תיאור המקרה נראה היה שג'ון פועל רק מתוך מניעים טהורים של טובת המטופלים, אך בהמשך עלו רמזים לחדירת שיקולים בלתי-מקצועיים הנוגדים את טובת המטופלים.

נסו לזהות אירועים שרמזו שלא רק טובת מטופליו והחברה הנחתה את פעולותיו של ג'ון אלא גם שיקולי תועלת זרים.

◆ שמירה על אקלים מקצועי אתי

להלן ציטוט מתוך הקוד האתי של מקצוע הפיזיותרפיה המורה על שמירת אקלים מקצועי ומכבד במקום העבודה:
"הפיזיותרפיסט יפעל להשגת אקלים אתי-מקצועי הולם

כשאנו עוטים את החלוקים הלבנים אנו מחויבים אך ורק לטובת המטופל, הטיפול ולקידום בריאות הפרט והחברה.

◆ חושבים על מסרים שאינם קשורים לטיפול ולמטופל וכן ראוי להעביר אותם למטופלים?

◆ מכירים מקרים שבהם יש תועלת בדיונים פוליטיים בתוך הפלטפורמה הטיפולית?

◆ חושבים שלעיתים ראוי לנצל את תפקידנו ואת הסביבה הטיפולית לזיכוחים שאינם בנושא הטיפול וקידום המטופל?

אנו ממליצים לדון בתיאור המקרה הזה בישיבות הצוות. ועדת האתיקה תשמח לקבל מכם מחשבות ותובנות שעלו בכם. שלחו לנו מייל וייתכן שנעסוק בעתיד בנושאים שיעלו.

ובעת מלחמה אבקש להוסיף תפילה לעילוי נשמת הנרצחים, לרפואת הפצועים, לשחרור החטופים מתוך עוצמה, ולהצלחת חיילנו וכוחות הבטחון.

ptethicsil@gmail.com